

LIELAIS DZINTARS

LIEPĀJAS KONCERTZĀLE

PROGRAMMA

Sestdiena, 16. novembris, plkst. 18.00
Liepājas koncertzāle "Lielais dzintars"

VALSTS SVĒTKU KONCERTS. LATVIJAI 106

LIEPĀJAS SIMFONISKAIS ORĶESTRIS

Diriģents Ainārs RUBIĶIS

Videomākslinieks –8

Orests SILABRIEDIS – teksti

Latvijas dzimšanas dienu šogad svinam ar dejošanu. Liepājas Simfoniskā orķestra priekšā stājas Ainārs Rubiķis, un viņš izvēlējies virkni Latvijas komponistu simfonisko deju, kurām visdažādākās saknes.

Koncerts tiešraidē Latvijas Radio 3 "Klasika" un www.lielaisdzintars.lv

I daļa

JURJĀNU Andrejs (1856–1922)

“Latvju dejas” (1894)

- I. “Jandāls”
- II. “Tūdaliņ, tagadiņ”
- III. “Nabagu deļa”
- IV. “Ačkups”

15 min.

Pēteris PLAKIDIS (1947–2017)

“Dziedoša prelūdiļa un dancojoša fūga” (1994)

7 min.

Edmunds GOLDŠTEINS (1927–2008)

Simfoniskā svīta “Mērdzenes danči” (1973)

- I. “Ievads”
- II. “Klibais dancis”
- III. “Gulu gulu”
- IV. “Bēdāji māmiņa”

15 min.

Jānis ĶEPĪTIS (1908–1989)

“Latvju dejas” (1933)

6 min.

Starpbrīdis: 30 minūtes

II daļa

Imants KALNIŅŠ (1941)

III daļa “Balle pili” no Sestās simfonijas (2001)

12 min.

Tālivaldis ĶENIŅŠ (1919–2008)

“Tautas deļa un fūga nr. 2” (1986)

6 min.

Jānis MEDIŅŠ (1890–1966)

“Polonēze” (1931?)

4 min.

Jāzeps MEDIŅŠ (1877–1947)

“Fantastisks valsis” (1933)

6 min.

Ģederts RAMANS (1927–1999)

“Valsis ekspromts” (1974)

7 min.

Romualds KALSONS (1936)

“Tango” no kinofilmas “Šīs bīstamās balkona durvis” (1976), autora redakcija (2010)

4 min.

PAR MŪZIKU

Deja ir nebeidzamas aprites simbols — te ir kustība un dzīvība. Lai nu kā ar to dziedāšanu, bet tā gan liekas, ka (jo īpaši beidzamajos gados) varbūt pat vairāk esam dejojāju tauta.

“Vai, kājiņas, man’ kājiņas,

Dancot gribu, dancot gribu!

Kur tie mani bāleliņi,

Ka tie mani diet neveda?”

Latvijas dzimšanas dienu šogad svinam ar dejošanu. Liepājas Simfoniskā orķestra priekšā stājas Ainārs Rubiķis, un viņš izvēlējies virkni Latvijas komponistu simfonisko deju, kurām visdažādākās saknes.

Viens no pirmajiem klasisku muzikālu izglītību guvušajiem latviešu komponistiem Jurjānu Andrejs, kuru dzīves beigās sauca par “nacionālās mūzikas tēvu”, teicami orientējās latviešu folklorā un interesējās arī par dejām, ja reiz neilgi pirms 40 gadu jubilejas radīja četru deju ciklu. “Latvju tautas mūzikas materiālu” 4. burtnīcā Jurjāns apskata 123 deju melodijas, diezgan daudzām dots arī horeogrāfiskais apraksts, turklāt autors raksta, ka tikai kādām desmit dejām mūzikas aspektā piemītot zināma nacionāla nokrāsa, tad nu šī desmita sarakstā ir arī “Latvju dejās” iekļautās četras.

Nereti dzirdam, cik grūti definēt, kas īsti mūzikā ir latvisks — tas patiešām ir sajūtas jautājums, un grieķu asiņu īpašniekam Pēterim Plakidim latviskās sajūtas ziņā bija absolūtā dzirde. To rāda arī viņa etniski skaistā, maķenīt

dramatiskā un kopumā htoniski vitālā kompozīcija “Dziedoša prelūdijs un dejojosa fūga”, ko vainago īsteni plakidiski iekomponēts “Tūdaliņ, tagadiņ” motīvs kā tāds lauku dieviņa smaids.

Arī Liepājā dzimušais Edmunds Goldšteins daudz interesējās par latviešu folkloru un mācēja tautasdziesmas apdarināt savdabīgā dzidrā stilā, kur dominē dabiskums vienlaikus ar āķīgumu. “Mērdzenes danči” tapuši, izmantojot Emiļa Melngaiļa tautasmūzikas pierakstus, un tie zīmē horeogrāfiskas ainas no Mērdzenes gadatirgus Ludzas-Kārsavas pusceļā.

Pirmās daļas noslēgumā — ievērojamais pianists, sirsnīgais komponists un dzīves baudītājs Jānis Ķepītis ar repertuāra retumu: “Latvju dejām”, kuras vainago teju ikvienam zināmā zināmā dejas meldijs “Es mācēju danci vest”.

Koncerta otro daļu sāksim ar nu jau diezgan daudzus gadus Liepājā dzīvojošā Imanta Kalniņa Sestās simfonijas populāro deju “Balle pilī”, kur sveču tūkstošu gaismā satiekas elegantas dāmas un iznesīgi kavalieri.

Seko Liepājā dzimušā Tālivalda Ķeniņa “Tautas dejas un fūga nr. 2”, kur Parīzē skolotais pasaules klases komponists rāda savas savpatnās un racionālās spēles meistara dabas jokpilnākos stūrīšus.

Par romantiskā daudzrakstītāja Jāņa Mediņa “Polonēzi” nekādu ziņu (paldies Operas nošzinei Baibai Čirkšei par nošu uziešanu!), tik vien kā aizdomas, ka tā varētu būt tikusi komponēta 1931. gada lepnajai Operas ballei.

Jāņa Mediņa vecākais brālis Jāzeps Mediņš savu "Fantastisku valsī" briedumgados radījis mirdzošu kroņlukturu un spocīgu pusnakts ēnu saspēlē.

Dzīves pazinējs, elegantais un mazliet arī noslēpumainais komponists un pedagogs, ilggadējais Komponistu savienības vadītājs Ģederts Ramans "Valsī ekspromtu" komponējis ar pirmās iemīlēšanās svaigumu.

Visubeidzot dzīvais klasiķis, orķestrācijas lielmeistars, perfekcionists un vienlaikus romantiķis Romualds Kalsons ar kinoklasiku — "Tango" no Dzidras Ritenbergas pusaudžu drāmas "Šīs bīstamās balkona durvis".

OS

PAR MŪZIĶIEM

Liepājas Simfoniskais orķestris (LSO) jau vairāk nekā 140 gadu dalās mūzikas mīlestībā ar klausītājiem Latvijā un ārpus tās.

2010. gadā LSO ieguva valsts orķestra statusu, kļūstot par nozīmīgu Latvijas kultūras vēstnieku visā pasaulē, koncertos gan priecējot ar klasiskās mūzikas šedevriem, gan īpašu uzmanību pievēršot latviešu komponistiem un viņu daiļrades veicināšanai — orķestris piedalās pirmatskaņojumos un pasūtina ievērojamu daudzumu jaundarbu.

Publikas un speciālistu vērtējumam nodoti visi LSO ierosinātā monumentālā 12 "Liepājas koncertu" cikla skaņdarbi. LSO Latvijas simtgades simfoniju ciklā līdz šim

atskaņotas tādu latviešu komponistu kā Riharda Dubras, Imanta Kalniņa, Andra Vecumnieka un Jāņa Lūsēna simfonijas, savukārt 2019. gadā pēc LSO ierosinājuma tapa Riharda Dubras opera "Suitu sāga".

LSO vairākas reizes saņēmis Latvijas Lielo mūzikas balvu un seškārt kļuvis par Latvijas mūzikas ierakstu gada balvas "Zelta mikrofons" ieguvēju. Orķestris saņēmis arī citus nozīmīgus apbalvojumus, tostarp prestižo Latvijas sabiedriskā medija gadabalvu "Kilograms kultūras".

LSO misija ir radīt jēgpilnu saikni starp mūziku un cilvēkiem, padarot mūziku pieejamu un baudāmu, lai ikkatrā koncertā ar skaistas mūzikas palīdzību svinētu mūsu bagāto kultūras mantojumu.

Kopš 2022. gada rudens LSO galvenais diriģents un mākslinieciskais vadītājs ir Guntis Kuzma.

Ainārs Rubiķis ir pasaulē novērtēts simfoniskā orķestra un operu diriģents. 2024. gada vasarā izvēlēts par Kaseles Pilsētas teātra un Tiroles simfoniskā orķestra (Insbruka) māksliniecisko vadītāju un galveno diriģentu. Lielās mūzikas balvas 2019 laureāts kategorijā "Par izcilu interpretāciju". Divkārtējs Krievijas teātra balvas "Zelta maska" ieguvējs. Starptautisku konkursu laureāts.

Latvijas Nacionālajā operā iestudējis operas "Jevgeņijs Oņegins" un "Mihails un Mihails spēlē šahu"; Maskavas Lielajā teātrī — operas "Boriss Godunovs" un "Nāra"; Barselonas *Liceu* un Čikāgas Liriskajā operā — Bizē "Karmenu". Veidojis jauniestudējumus un diriģējis izrādes arī Kārdifas operā, Tokijas Jaunajā teātrī, Kaseles Pilsētas teātrī, Monpeljē operā, Grācas operā, Somijas Nacionālajā operā,

Bāzeles teātrī un Oberammergavas *Passionstheater*.

2025. gada sākumā Ainārs piedalīsies Mocarta operas "Figaro kāzas" iestudēšanā Anglijas Nacionālajā operā.

2020. gada vasarā Ainārs Rubiķis un Rēzija Kalniņa kopā ar domubiedriem Rīgā, Sporta 2 kvartālā, atvēra mūzikas un drāmas telpu "OratoriO".

Ainārs Rubiķis bijis Novosibirskas Valsts akadēmiskā operas un baleta teātra mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents (2012–2014) un Berlīnes Komiskās operas muzikālais vadītājs (2018–2022).

-8 ir mākslinieks, kurš savu vīziju galvenokārt pauž caur scenogrāfiju un videomākslu visdažādākajās formās – vai tas būtu teātris, reivi, opera, koncerti, modes skates, apbalvošanas ceremonijas vai izstādes.

Kopš 2009. gada -8 mākslinieciskais ceļš ir vedis cauri neskaitāmām teātra izrādēm Liepājas teātrī, Dailes teātrī, Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātrī, operām (Latvijas Nacionālā opera un balets, Valmieras vasaras teātra festivāls, koncertzāle "Lielais dzintars"), koncertiem, modes skatēm un apbalvošanas ceremonijām.

-8 piedalījies astoņās grupu izstādēs un sarīkojis vienu personālizstādi. Brīvajos brīžos -8 ir rīkojis reivus un elektroniskās deju mūzikas festivālus, daudzus gadus uzstājies kā DJ un VJ. Četras reizes nominēts kā gada videomākslinieks Latvijas teātra gada balvā "Spēlmaņu nakts", uzvarējis starptautiskā teātra reklāmas un plakāta konkursā Krievijā par videoreklāmu Liepājas teātra izrādei "Pieci vakari", ieguvis titulu "Gada liepājnieks 2015".